

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1326645/2

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב אליעזר איגרא, הרב שלמה שפירא, הרב מיכאל עמוס

המערערת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד שלמה גיגי)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד אסנת קוצר)

הנדון: תביעת שלום בית של מי ש'רגליים לדבר' כי בגדה בבעלה והטוענת כי 'מחל' לה וכי גם הוא בגד בה

פסק דין

לפנינו ערעור על החלטת בית הדין הקובעת:

נפסק:

א. תביעת שלום הבית נדחת. משום כך הצו למדור ספציפי בטל בזאת [...]

ד. מוצא בזאת צו פירוק שיתוף מידי [...]

ו. ישנה סבירות גבוהה שהאישה אסורה על בעלה.

ז. האישה איבדה כתובתה, תוספתה ומזונותיה וכל זכויותיה ההלכתיות. הכתובה בסך 52,000,000 היא בכל מקרה מוגזמת וגם אם נעמדה על סכום מסוים, עניין הנתון במחלוקת, בכל מקרה היא מתאזנת בהלכת "כפל תשלומים".

ח. על הצדדים להתגרש. בית הדין קובע מועד לסידור גט. אם האישה לא תקבל את גיטה יהפך הדיון לדיון בסנקציות [...]

יב. כל עוד בני הזוג נשואים אין על האישה חובת תשלום דמי שימוש על מגוריה בדירה כיון שהבעל עזב את הבית מרצונו [...]

למערערת טענות שונות נגד פסק הדין שעיקרן הוא כי תביעתה לשלום בית כנה הייתה; כי לא בגדה בבעלה ולא נאסרה עליו וכי אף לו כך היה, הלה כבר "ויתר" ומחל על כך, ומאידך גיסא כי בעלה הוא שבגד בה שוב ושוב למרות הבטחותיו לסור מדרכו הרעה; כי בקשתו להתגרש מונעת מנתינת עיניו באחרת, וכך בייחוד לאחר מחלתה שלה והשלכותיה, וכי למרות זאת אין לקבל טענותיו על מאיסותו בה, שכן לדבריה קיימו יחסי אישות גם בתקופה שבה לכאורה מאס בה, ולא – מאידך גיסא – על מרידתה בו, שכן מניעת יחסי אישות כשהייתה (ושלא מחמת אילוצים של מחלתה וכדומה) הייתה בעיקר מצידו, כשהיא הייתה זקוקה לשדל אותו.

שמענו את הצדדים בדיון באריכות ועברנו פעם ופעמיים על כתב הערעור ועל כתב התשובה לו, על פסק הדין מושא הערעור ועל החומרים האחרים שבתיק, ובאנו למסקנה כי דינו של הערעור הוא דחייה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

נקדים ונזכיר כי כידוע ממעט בית הדין הגדול בהתערבות בקביעות העובדתיות של בית דין קמא, ומאחר שמרבית הטענות ואולי כולן הן בתחום זה – ספק אם היה מקום לערעור זה מעיקרו. ערעור המוסב על קביעות עובדתיות או התרשמות עובדתית של בית דין קמא – ראוי לו שלא יוגש אלא אם מגובה הוא במסה קריטית של ראיות הסותרות את אותן קביעות, כזו המספיקה כדי להביא את ערכאת הערעור לסטות מהן, וכתב הערעור שלפנינו על צרופותיו ועל הטענות שבעל פה אינו מתקרב לכדי מסה שכזו.

ברם לא זו בלבד אלא שאף התרשמותנו שלנו היא כי צדק בית דין קמא בדבריו, ואפשר שאף עשה חסד עם המערערת במקצת מניסוחיו.

הקביעה כי סביר להניח שהמערערת נאסרה על המשיב מבוססת על הודאות שלה ועל שיחות שקיימה עם המשיב שנים לאחריהן שאף מהן עולה הודאה ברורה בבגידה שלה במשיב, הודאות שעצם קיומן לא הוכחש ושיחות שאף הן לא הוכחשו וגם לו היו מוכחשות – לא הייתה הכחשה זו יכולה לעמוד נגד התייעוד המוקלט. ההסברים שניתנו בדיעבד כי מדובר בבדיה שנועדה מתחילה לספק יצר מסוים של המשיב עצמו וכי המערערת התמידה בה במשך שנים, לרבות כשכבר הייתה מסוכסכת עם המשיב סביב טענותיה לבגידתו שלו בה ושעה שהשווה הוא בין הדברים, משום שלא רצתה לסטות משאמרה מלכתחילה – אינם מניחים את הדעת, בלשון המעטה.

נעיר כי אומנם נחלקו הפוסקים בדינה של הודאה כזו – אם מצד עצמה אוסרת היא את האישה על בעלה שעה שהוא מאמין לה, או שמהחריים רבנו גרשום שלא לגרש אישה בעל כורחה אין הבעל נאמן שהוא מאמין להודאה ואינו יכול לומר שאשתו נאסרה עליו מחמתה. אולם שעה שבית הדין מתרשם כי דברים בגו אין הוא דן בשאלה אם האישה נאסרה מכוח ההודאה עצמה אלא מכוחו של המעשה שבו הודתה, וכשנראים הדברים שהמעשה אכן נעשה לא זו בלבד שנאמן הבעל לומר שהוא מאמין להודאה, אלא שאף לולי אמונתו בכך – אף שאי אפשר לחייבו לגרש את אשתו, מן הדין, מכל מקום מצווה עליו לעשות כן ואין הוא בכלל איסור החרם האמור.

מן הדין די היה בכך:

אף לו שוכנענו כי האישה רוצה באמת ובתמים בשלום בית, ואפילו היו כל יתר טענותיה מתקבלות, עדיין שעה שמן הדין נראה שנאסרה על בעלה, והשאלה היא לכל היותר אם חייב הוא לגרשה או שרק מצווה עליו לגרשה – שוב אין נפקות בתביעת שלום הבית ובכנותה ועל בית הדין לדחות תביעה זו ולהורות על גירושין.

גם הטענה כי הבעל מחל על הבגידה האמורה אינה רלוונטית – אין הבעל יכול למחול על האיסור המוטל עליו לחיות עם אשתו ולהישאר נשוי לה למרות איסורה עליו, ואף אם עבר על איסור זה עד כה אין הדבר מתיר לו להמשיך ולעבור עליו וכל שכן שאינו מחייב אותו לעשות כן.

אולם גם מעבר לכך:

דחייתה של התביעה לשלום בית מוצדקת היא אף מן הטעמים האחרים שכתב בית הדין האזורי. התרשמותו של בית הדין האזורי בדבר איכנותה של התביעה מסתברת היא ביותר נוכח טענותיה של המערערת עצמה שנראות ככתב תביעה לגירושין יותר משנראות הן ככתב תביעה לשלום בית וכך גם נראה מכלל המסכת העובדתית.

נבהיר: אישה הטוענת כי בעלה בגד בה עשויה לעיתים להסכים למרות זאת לשלום בית ואף לטעון לכך, ויש מן החתומים מטה שהאריכו בפסק דין אחר בביסוס הקביעה כי כך הדבר,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עובדתית, וכי אישה נבגדת כמובן גם זכאית לתבוע שלום בית, אף אם לבית הדין ייראה רצונה בשלום בית תמוה.

כמו כן אישה נבגדת עשויה לעיתים להתנות תנאים שונים כדי להסכים לבקשה לשלום בית מצידו של הבעל.

אולם שני הדברים אינם דרים בכפיפה אחת: מי שרק "מסכים" לרצונו של האחר בשלום בית – טבעו של עולם הוא שיתנה תנאים לכך, וייתכנו גם מקרים שבהם התנאים יהיו דרקוניים בהיבט הכלכלי או בהיבט אחר או משפילי, אולם מי שמבקש זאת בעצמו – כיצד יתנה תנאים? הלוא הצד שכנגד ישיב לו, מטבע הדברים, "איני מעוניין לא בבקשה ולא בתנאיה", ובהעדר קיום התנאים – תתאין הבקשה ממילא. וגם אם ימצא מי שמבקש שלום בית אך מסייג את בקשתו באומרו כי ייסוג ממנה אם לא יתקיימו תנאים הכרחיים מסוימים, וכך יש לומר בצדק בנוגע לאישה המבקשת שלום בית "בתנאי שהבעל יחדול מבגידותיו", הרי שיהיו אלה תנאים אלמנטריים כגון האמור ולא דרקוניים ומשפיליים. אישה המבקשת שלום בית אך מתנה זאת בתנאים כאלה או בתנאים שמטבע הדברים מרחיקים את הלבבות זה מזה ועומדים בסתירה לרצון בשלום, או היוצרת קודם לכך, גם אם לא במסגרת התניה המתייחסת ישירות ומפורשות לתביעת שלום הבית, מצב המנוגד לאפשרות של שלום הבית – אינה יכולה להיחשב כנה בבקשתה לשלום בית.

בעניינו מדובר הן בהסכמים רכושיים, או בטיטות של הסכמים כאלה ובמסמכים שנועדו לשמש בסיס להם, שנועדו לכאורה לקפח את הבעל, ואולי אף להשפילו, והיוצרים ומבטאים חוסר אמון מוחלט, שאולי מוצדק הוא בעיני המערערת נוכח טענותיה על בגידה של המשיב, אך אינו יכול להיות בסיס לשלום בית אלא כאמור לתביעת גירושין, הן בדרישות להסברים ולוודויים משפיליים בפני ילדי הצדדים, שאף הן עשויות אולי להיות מובנות (אם כי ספק אם צודקות וודאי שאינן חכמות) לוי היה מדובר בבעל המבקש לחזור לשלום בית למרות מעידותיו ובאישה המתנה את היעדרותה לבקשה זו ב"הליכה לקנוסה", אך לא כך אם האישה מצד עצמה מבקשת את שלום הבית.

העמידה על הטענות בדבר בגידת המשיב, כדי להצדיק דרישות שונות, תוך הבחנה בינה לבין הבגידה שבה הודתה המערערת עצמה (שלגופה עמדנו עליה לעיל) – אף היא אינה עולה בקנה אחד עם רצון כן בשלום בית. מטבע הדברים צדדים ששניהם בגדו זה בזה והמבקשים לחזור לשלום בית יבקשו לראות את הבגידות ההדדיות כ"מתקזזות" זו עם זו ולומר זה לזה "שנינו חטאנו זה לזה" – ובלשון עממית יותר "יש בינינו 'תיקן' בבגידות" – "אף למחול נמחל שנינו זה לזה" (אף שהלכתית אין הדבר אפשרי כאמור). צד הטוען כי בגידתו שלו היא "כשרה" ושל האחר "פסולה" – אינו מעיד בכך על רצונו בשלום אלא על רצונו לנצח במלחמה.

וכל זאת אף מההיבט של כנות התביעה לשלום בית, ובלי לעמוד על מרכיב נוסף הרלוונטי לפסיקה בה (אם כי לא תמיד לחיוב הגירושין ולהפסד זכויותיה האחרות של האישה) והוא סיכויי שלום הבית, שגם לגביהם נראה בבירור כי עומק הקרע שבין הצדדים אינו מאפשר איחוי.

גם הטענות בסוגיית יחסי האישות, המכילות מידה מסוימת של סתירה פנימית, ואף שגם טענות הבעל אפשר שאינן חפות מסתירות כאלה התמונה המתקבלת היא שלפחות אחד מבני הזוג אינו חפץ ברעהו ומואס בו, ובין שהבעל מואס באשתו בין שהיא מורדת בו – וודאי אם מדובר במרידה הדדית גם אם אינה מוחלטת ופה ושם הבליטו נקודות אור של רצון הדדי – סיבה היא לגירושין ולא לשלום בית, שאלת האשם – משנית היא ונוגעת בעיקר לכתובה וכו' ולא לעצם

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הגירושין וודאי לא לסיכויי שלום הבית (וזאת אף אם נניח שחיוב גירושין מדיני מרידה ומאוסות לבדם אין כאן נוכח אותם אירועים חריגים של יחסי אישות שיש בהם אולי כדי ללמד שאין מדובר במאוסות מוחלטות).

כללו של דבר: לא זו בלבד שלא מצאנו "טעות" ולא כל שכן "טעות הנראית לעין" בפסיקתו של בית דין קמא, אלא להפך: התרשמנו בבירור כי פסיקתו צודקת היא הן בהכרעה ההלכתית והן בנייתות העובדות (שעליו נסב כאמור עיקרו של הערעור).

אין בדברים ואף לא בפסק דינו של בית הדין קמא משום "ציון לשבח" להתנהלותו של הבעל, וודאי לא להתנהלותו הנטענת – אם כי בנוגע לבגידה שלו במערכת קבע בית הדין קמא כי זו לא הוכחה – אך אף אם נקבל את הטענות נגד הבעל ונגנה אותו על התנהלותו ועל יחסו לאישה לאחר שחלתה וניטל ממנה "הוד יופייה" (עיין ברכות י', ב וברש"י שם; ויקרא רבה קדושים פרשה כד, ז; פרקי דרבי אליעזר פרק לג) אין בכך כדי לדחות את הטענות שמנגד כנגד האישה ובעיקר אין בכך כדי להצדיק או לאפשר חזרה לשלום בית שעה שכאמור יש לפחות רגליים לדבר כי האישה נאסרה על בעלה ושעה שנראה בעליל כי תביעת שלום הבית אינה כנה וכי אין לה כל היתכנות.

סוף דבר

א. הערעור נדחה.

ב. נוכח כלל האמור לעיל, ואף שנראה כאמור כי המשיב אינו 'טלית שכולה תכלת', יש לקבוע כי הערעור היה ערעור סרק, שכן הבקשה לשלום בית אינה כנה וממילא כך גם הערעור על דחייתה.

אין ספק גם כי המערערת ידעה ולמצער היו היא ובא כוחה אמורים לדעת כי אין מקום לפסיקת שלום בית נוכח חוסר סיכוייו ונוכח איסורה לכאורה של המערערת לבעלה.

ג. משכך יש להשית על המערערת את הוצאות המשפט.

עם זאת בהתחשב במכלול הנסיבות, שקצתן הוזכרו לעיל בקצרה, נעמיד את חיוב ההוצאות על 8,000 ש"ח בלבד שייגבו מתוך הערובה להוצאות שהפקידה המערערת בבית הדין. יתרת הערובה תוחזר למערערת.

ד. התיק ייסגר.

ה. פסק הדין מותר בפרסום בכפוף להשמטת פרטיהם המזהים של הצדדים.

ניתן ביום כ"ב בטבת התשפ"ב (26.12.2021).

הרב מיכאל עמוס

הרב שלמה שפירא

הרב אליעזר איגרא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה